

Robert Thompson: 'Politiek hindert voedselproductie'

'Sub-Sahara nieuwe broodmand van de wereld'

Tekst: Jacqueline Wijbenga | Foto's: EVMI, Jacqueline Wijbenga

De Sub-Sahara kan de nieuwe broodmand van de wereld worden. Daarvan is de Amerikaanse hoogleraar Robert Thompson overtuigd. "Met de juiste middelen kan dat gebied zich ontwikkelen tot netto-exporteur van graan en voorzien in een deel van het in de toekomst benodigde voedsel."

"Water is de belangrijkste beperkende factor van de toekomstige voedselproductie", aldus hoogleraar Robert Thompson.

"Veel landen zijn geneigd de voedselprijzen laag te houden, zodat het voedsel betaalbaar blijft voor hun inwoners. Maar wat ze daarmee bewerkstelligen, is dat het voor producenten niet aantrekkelijk is om hun productie te verbeteren. Daarmee rem je de voedselproductie in eigen land en houd je armoede en dus honger in stand." Aan het woord is professor Robert Thompson. De Amerikaanse emeritus hoogleraar agrarisch beleid (Universiteit van Illinois) is gastdocent bij de module

Mondiale Voedsel economie van Nyenrode Business Universiteit (zie kader).

Honger

Thompson is van mening dat de wereld voldoende voedsel kan voortbrengen om te voorzien in de behoefte van de groeiende wereldbevolking. De belangrijkste verklaringen voor de honger in de wereld, zijn volgens de hoogleraar dat er te weinig wordt geïnvesteerd in agrarische productie en dat de verkeerde politieke keuzes worden gemaakt. "Honger wordt voorkomen door armoede op te lossen. Dat vraagt inspanningen van overheden om economische ontwikkelingen te stimuleren", betoogt Thompson. Volgens hem hebben 1,4 miljard mensen in de wereld momenteel te weinig inkomen om van te leven. Ongeveer 70 procent daarvan bevindt zich in rurale gebieden. "De meeste agrariërs in arme landen zijn netto-voedselkopers. Ze kunnen met dat wat ze produceren niet in het eigen levensonderhoud voorzien." Die mensen hebben volgens de hoogleraar een vangnet nodig. "De wereldvoedselorganisatie WHO kijkt nu naar de mogelijkheden om voor deze groep risicoreducerende maatregelen te nemen." Daarnaast wordt gekeken naar diversificatie van het inkomen, omdat deze groep te afhankelijk is van een inkomstenbron. "Dat zijn stappen in de goede richting, maar de eigen nationale politiek kan ook veel richting geven aan de ontwikkelingen in dergelijke gebieden", stelt hij.

Voedselzekerheid

"Elk land wil de voedselvoorziening van zijn bevolking zeker stellen, maar hoe ver ga je daarin en wat zijn de gevolgen van de

keuze die je maakt?" Volgens de hoogleraar wordt in veel lage-inkomenlanden het eigen potentieel nauwelijks benut. "Ik ben ervan overtuigd dat veel landen in de Sub-Sahara wel degelijk zelfvoorzienend kunnen zijn." De gemiddelde graanproductie ligt wereldwijd op 3,3 ton per hectare. "Afrika zit daar ver onder. Het gemiddelde ligt onder de 0,5 ton per hectare. Maar als je kijkt naar de positie van de Sub-Sahara op de wereldkaart, dan ligt het gebied in een gunstige klimaatregio waar de opbrengstpotentie vele malen hoger ligt dan nu wordt gerealiseerd." In de Amerikaanse 'corn belt' ligt de gemiddelde opbrengst op 12 ton/ha. Thompson verwacht niet dat regio's in Afrika dergelijke opbrengsten op korte termijn kunnen realiseren. "Toch, als je kijkt naar wat er de afgelopen decennia in Brazilië is gebeurd, kunnen we in savannegebieden grote sprongen voorwaarts maken."

Belemmering

Dat die stappen niet worden gemaakt op het Afrikaanse continent, schrijft de wetenschapper met name toe aan het feit dat nationale overheden de agrarische ontwikkelingen belemmeren via belastingen en prijsbeleid. "Bovendien ontbreekt het vaak aan technieken en technologie die in Afrika toepasbaar zijn. Sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw is niet meer of onvoldoende geïnvesteerd in de agrarische ontwikkeling ter plaatse. Het gebruik van moderne technologie in ontwikkelingslanden is van belang voor een duurzame voedselproductie", betoogt Thompson. Ook het beleid in rijke landen werkt vaak contraproductief voor de ontwikkeling in lage-inkomenlanden, stelt Thompson. "Die voorzien veelal in een tijdelijke hulpvraag, maar dragen niet bij aan de noodzakelijke economische ontwikkeling die een eind maakt aan de armoede." Volgens de hoogleraar zijn arme landen veel meer gebaat bij betere toegang tot afzetmarkten in rijke landen. "Dat genereert geld dat kan worden

geïnvesteed in de ontwikkeling van arme landen en creëert op die manier ook nieuwe afzetmarkten voor ontwikkelde landen.”

Sleutel

Alle scenario's en rekenmodellen wijzen volgens de Amerikaanse hoogleraar uit dat Azië en Afrika importeurs van voedsel en grondstoffen blijven. De sleutel ligt volgens Thompson in de Sub-Sahara, de regio ten zuiden van de Sahara. "Dat gebied kan netto-exporteur van graan worden, afhankelijk van de voorwaarden. De Sub-Sahara kan het Brazilië van de toekomst worden, de nieuwe broodmand van de wereld."

Door de ontwikkeling van de Sub-Sahara kan volgens Thompson een deel van het dreigende voedseltekort worden opgevangen. "Wereldwijd is zeker nog 12 procent landbouwareaal beschikbaar dat nu nog niet wordt benut en geen aanslag doet op bestaande natuurgebieden." Ontwikkeling van die onbenutte landbouwgebieden heeft ech-

Delen van Afrika bieden potentie voor graanproductie, waardoor het continent netto-exporteur van graan kan worden.

ter wel impact op het milieu. Vandaar dat Thompson vindt dat de aandacht daarnaast gericht moet zijn op het verhogen van de productiviteit in bestaande landbouwgebieden. Dat vraagt volgens hem een andere aanpak van de nutriëntenvoorziening, maar ook aandacht voor water. "Water wordt de belangrijkste beperkende factor in onze toekomstige voedselproductie", voorspelt Thompson. "Eens te meer reden voor rijke landen om te herinvesteren in onderzoek en

de pijlen te richten op productieverhogen zonder dat het waterverbruik toeneemt. De enige weg naar een duurzame voedselproductie is het verdubbelen van de gemiddelde productie per hectare en het verdrievoudigen van de efficiëntie van watergebruik." Investeren in volwassen voedselmarkten zoals Europa is volgens Thompson verspilde energie. "Vergeet Europa, investeer in voedselproductie elders in de wereld, zoals de Sub-Sahara." ■

Robert Thompson: "De Sub-Sahara wordt de nieuwe broodmand van de wereld."

MBA Food & Finance

Professor Robert Thompson was op Nyenrode op uitnodiging van Siem Korver. Korver is hoogleraar Food, Farming en Agribusiness aan de Universiteit van Tilburg en kerndocent van de module Mondiale Voedsel economie aan Nyenrode Business Universiteit. Deze module is onderdeel van de MBA Food & Finance die Nyenrode aanbiedt.

In de module Mondiale Voedsel economie ligt de nadruk op de zorg voor voldoende voedsel wereldwijd, dat daarnaast veilig is en het milieu niet belast. Daarbij wordt aandacht besteed aan marktanalyse, verdelingstheorie, transactiekosten, optimaliseringstechnieken, samenwerkingstheorie, risicoanalyse, voedselveiligheid, handelspolitiek en logistiek en distributie.

Meer informatie: www.nyenrode.nl/mbaff